

Sh.A. Zabikh¹, K.Zh. Zabikh^{2*}

¹Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

²Kazakhstan University innovation and telecommunication systems, Almaty, Kazakhstan

Information about authors:

Zabikh Sholpan Arapbaykyzy – Doctor of Law, Department of Civil Law and Civil Procedure, Labor Law, Faculty of Law, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

ORCID: 0000-0001-7856-2845, e-mail: zanzaman@mail.ru

Zabikh Kadyrzhan Zhasulanuly – candidate of legal sciences, Senior Lecturer, Kazakhstan University innovation and telecommunication systems, Almaty, Kazakhstan

<https://orcid.org/0000-0003-3381-5217>, e-mail: kzabikh.kz@mail.ru

CONCILIATION PROCEDURES IN CIVIL PROCEEDINGS IN KAZAKHSTAN IN MODERN CONDITIONS

Abstract. *In this article, the author considers alternative ways to resolve disputes, that is, the use of conciliation procedures to resolve conflict situations in civil proceedings. The traditional way of resolving disputes has been and remains the judicial procedure, which is enshrined in the legislation of most states and is a guarantee of respect for human and civil rights. But the author considers conciliation procedures for resolving a dispute in a civil process by concluding a settlement agreement. Also, special attention is paid to resolving the dispute through mediation. The previously existing types of alternative dispute resolution procedures have been supplemented by participatory procedure and judicial mediation.*

Keywords: *alternative methods, dispute, conflict, settlement agreement, mediation, participatory dispute resolution, conciliation procedures, court, lawyer.*

Introduction

In the modern world, great economic and socio-political changes are taking place, so one can observe conflicts of various opposing interests that lead to controversial situations. Accordingly, the search for civilized ways and means of resolving conflicts and contradictions generated by the dynamics of the development of social relations is becoming increasingly urgent. In recent years, there has been an increased interest in resolving disputes between parties to a lawsuit through the conclusion of a settlement agreement, mediation or a participatory way.

The alternative system of settlement of disputes by peaceful means is a peculiar expression of the convergence form of termination of legal conflicts (disputes) developed within the framework of legal science.

The historical prerequisites for turning to the institution of mediation on the territory of Kazakhstan is the court of biys, who exercised judicial power in the Kazakh region for many centuries. In the XVII-XVIII centuries in the Kazakh society, the main judicial power was held by the “court of biys”. The biys helped the parties resolve conflict issues quickly and assisted them in maintaining good relations. In history, famous and influential biys were Tole Bi, Kazybek Bi and Aiteke Bi. It was not easy to earn the title of "Biy". This could be achieved by a person who enjoyed

great respect in society. People listened to the opinion of such a person. Therefore, the biys were brilliant speakers, able to convince people with the power of words, they knew customary law very well. This steppe law was codified, the biys used the law “Zheti” Zhargy” [1].

Another important quality that biys had to have was impartiality, so they had to be honest and fair. Like modern mediators, biys acted as mediators in disputes. According to the scientist Zabih Sh.A.: “The power of the steppe law was decisive in the entire legal field of medieval Kazakh society, and the biys were its bearer, keeper, reformer and implementing force. They united in their person a philosopher and a sage, to whom they went for advice, a poet and orator, an expert on the norms of customary legal legislation and its reformer, military leader and ruler. In their actions, they, first of all, expressed the interests of the entire people and were under the control of public opinion. Justice was based on the ideology of justice, nationality and humanity. The Kazakh law was based on nationality and the natural freedom of a person” [2].

A bright representative of the Kazakh intelligentsia of the 19th century, scientist Chokan Valikhanov, pays great attention to the significance of the court of biys. In his opinion, the significance of the biys is based on the private authority that they acquire in the same way as poets, scientists and lawyers in Europe. The philosopher and thinker Abai Kunanbaev, the educator Ibray Altynsarin paid attention to the significance and importance of settling disputes peacefully, as well as the role of the court of biys.

Particular attention is paid to the development of the judicial system, including issues related to the reconciliation of the parties. The figures of Alash paid attention to this issue, including Alikhan Bukeikhanov, Mustafa Shokai, Akhmet Baitursynov, Mirzhakyp Dulatov, Zhakyp Akpaev, Khalel Dosmukhamedov, Zhakhansha Dosmukhamedov, Mukhamedzhan Tynyshpaev, Baktykerey Kulman and others. They represented a bright galaxy of the Kazakh intelligentsia of the early twentieth century.

In pursuance of the Concept of Legal Policy for the period from 2010 to 2020 and the tasks set by the Head of State at the VI Congress of Judges of the Republic of Kazakhstan to improve legal proceedings and civil procedural legislation, a new Code of Civil Procedure of the Republic of Kazakhstan was adopted, which is effective from January 1, 2016. One of the innovations of this law is the promotion of alternative dispute resolution procedures. The previously existing types of alternative dispute resolution procedures have been supplemented by participatory procedure and judicial mediation.

When adopting this code, the Civil Procedure Legislation of a number of foreign countries was studied. All proposals received from citizens have also been studied. The Code provides for a convenient procedure for considering civil cases, focused on the reconciliation of the parties, the widespread use of modern technologies. Some chapters have been excluded from the Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan, but new norms have been introduced. At the same time, the basic principles and basic institutions of the civil process are preserved, including the three-tier judicial system, the phased revision of judicial acts, the specialization of courts and judges, and the existence of several types of proceedings.

In the code, the tasks of civil proceedings, along with the protection of violated rights and legitimate interests, compliance with the rule of law, are additionally defined: restoration of rights and legitimate interests; promotion of peaceful settlement of disputes, prevention of offenses and formation of a respectful attitude towards law and court in society. In particular, in chapter 17 of the new current Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan, the norms are devoted to conciliation procedures. The parties were given the opportunity to resolve disputed relations through judicial mediation, the institution of amicable agreement and participatory procedures were retained.

According to Article 174 of the Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan, the court takes measures to reconcile the parties. In addition, assists them in resolving the dispute at all stages of the process.

In general, conciliation procedures are regulated by Chapter 17 of the Code of Civil Procedure of the Republic of Kazakhstan. Based on the legislation of the Republic of Kazakhstan, conciliation procedures in accordance with Article 174 of the Code of Civil Procedure of the Republic of Kazakhstan include:

- 1) conclusion of a settlement agreement;
- 2) agreements on the settlement of a dispute (conflict) in the manner of mediation;
- 3) an agreement on the settlement of the dispute in the manner of a participatory procedure.

A settlement agreement, in other words, a settlement deal, is an agreement by which the parties terminate the dispute or eliminate other uncertainty in their legal relations through mutual grants, as well as acceptable conditions (concessions) for them. Also, a settlement agreement is an ordinary civil law contract by which the parties terminate the litigation. In addition, the parties establish new rights and obligations. The difference between the settlement agreement and other civil law agreements is that it is approved by the court and has the force of a court decision. The Code of Civil Procedure of the Republic of Kazakhstan stipulates that the conclusion of an agreement has additional procedural consequences.

The parties have the right to conclude an amicable agreement only in cases of action proceedings. According to part 3 of Article 174 of the Code of Civil Procedure of the Republic of Kazakhstan, a petition for the settlement of a dispute using conciliation procedures can be filed in any case of action proceedings, but except for cases arising from public law relations (unless otherwise provided by the Civil Code or law) [3]. Based on the legislation, the conclusion of a settlement agreement must be executed only in writing (Article 176 of the Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan).

The next type of conciliation procedures is mediation, which, as a form of pre-trial settlement of disputes, is the best option for resolving disputes. Based on Article 1 of the Law of the Republic of Kazakhstan "On Mediation" [4], the scope of alternative methods and conciliation procedures for resolving disputes are conflicts arising from civil, labor, family and other legal relations, with the participation of individuals and (or) legal entities. Also, mediators consider cases in the course of criminal proceedings in cases of crimes of small and medium gravity.

Participatory procedure also refers to an alternative method of resolving disputes through negotiations between the parties. But in this case, the mandatory participation of lawyers of each of the parties is provided, without the participation of a judge. The scope of the participatory procedure is civil disputes arising from civil, labor, family and other legal relations involving individuals and (or) legal entities. An exception is public law disputes, unless otherwise provided by the laws of the Republic of Kazakhstan. The participatory procedure is not applied in cases where disputes affect or may affect: the interests of third parties not participating in the participatory procedure, or persons recognized by the court as incapable or with limited legal capacity; on disputes where one of the parties is a state body.

Materials and methods

To conduct a study on the topic of conciliation procedures in civil proceedings, a complex of philosophical, general scientific and special-scientific principles and methods of knowledge was used. Each of these methods made it possible to study the materials objectively and comprehensively.

Using the historical method, the stages of the emergence, formation and development of conciliation procedures for resolving legal disputes in Kazakhstan and in foreign countries were analyzed. The system method made it possible to determine the relationship and correlation of alternative methods of resolving legal disputes with other methods of resolving legal disputes. The dialectical method of cognition made it possible to comprehensively study the concept of conciliation procedures for resolving legal disputes, which are dynamically and constantly updated and are closely related to complex social and economic factors in modern conditions.

The formal legal method defined the concepts of conciliation procedures for resolving legal disputes; for a comparative analysis of trends and patterns in the development of conciliatory methods of resolving legal disputes in foreign countries, summarizing their experience, as well as identifying common and distinctive features of the phenomenon under consideration, the comparative method helped.

The use of formal logical methods made it possible to explore the types of alternative ways to resolve legal disputes and create a full-fledged description and find out their content. The methods of generalization, grouping and analysis have become the methodological basis for developing the problems of introducing and implementing conciliation procedures for resolving legal disputes. Methods of modeling and forecasting made it possible to establish the prospects for the introduction of alternative methods for resolving legal disputes in the Republic of Kazakhstan.

During the study, we formulated more precise definitions of the concepts of "alternative dispute resolution mechanisms", as well as "conciliation procedures". We determined the place and role of alternative ways of resolving disputes and conciliation procedures in the system of resolving legal disputes of the Republic of Kazakhstan. We also considered general theoretical knowledge about alternative ways to resolve legal disputes in general and conciliation procedures in particular. We described in more detail the prerequisites for the emergence, stages of formation and development of alternative ways to resolve legal disputes through the use of conciliation procedures.

It was important for us to analyze foreign experience in legal regulation and the use of alternative methods for resolving legal disputes. In this part, we conducted comparative legal work on the legislation of Kazakhstan and other foreign countries. They raised the issue of developing proposals for improving the legal regulation of alternative methods of resolving legal disputes in Kazakhstan.

Results and discussion

One of the important procedures in the modern conditions of the country's development is the resolution of conflicts and disputes in the civil law field, that is, through the use of conciliation procedures. The role and importance of a correct and up-to-date policy for the improvement of justice is invaluable. At the same time, the main goal of justice was to resolve emerging disputes and conflicts based on the principles of legality and justice. According to the Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan, there are three types of conciliation procedures:

- settlement agreement, as a classic example of a voluntary settlement of a dispute between the parties;
- mediation;
- participatory procedure, that is, with the obligatory participation of lawyers.

Conciliation procedures, also referred to as alternative procedures, in civil proceedings have a number of advantages over the judicial procedure for resolving disputes. Conciliation procedures are regulated by Chapter 17 of the Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan. The Code of Civil Procedure of the Republic of Kazakhstan regulates in detail and consistently the methods of reconciliation of the parties, as we indicated, by concluding a settlement agreement or an agreement on the settlement of a dispute in the manner of mediation or an agreement on the settlement of a dispute in the manner of a participatory procedure.

The current Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan contains an important innovation, which concerns the application and promotion of conciliation dispute resolution procedures. It should be noted that the previously existing types of alternative dispute resolution procedures were supplemented by such novelty as participatory procedure and judicial mediation.

The main differences of this type of conciliation procedures, as an important novelty in procedural legislation, are as follows: negotiations in a participatory procedure can be conducted between the parties with the obligatory participation of lawyers. Undoubtedly, this guarantees the implementation and legality of all points of a possible settlement agreement.

An settlement agreement may be concluded at any stage of the trial before the removal of the court to the deliberation room in the courts of the first, appeal, cassation instances, as well as during the execution of a judicial act. The main thing is that the settlement agreement cannot violate the rights and legitimate interests of other persons and contradict the law. The settlement agreement is approved by the court. The settlement agreement is executed by the persons who have concluded it voluntarily in the manner and terms provided for by this agreement.

If the settlement agreement is not executed voluntarily, then it is necessarily subject to compulsory execution on the basis of a writ of execution, which is issued by the court at the request of the person who concluded the amicable agreement. When resolving a dispute through the use of such a conciliation procedure as mediation, the parties have the right to file a petition for the settlement of the dispute (conflict) through mediation before the court retires to the deliberation room. And this is provided for at all instances - in the courts of the first, appeal, cassation. Mediation in court is carried out in accordance with the Law of the Republic of Kazakhstan "On Mediation" and with the features established by the Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan.

Mediation is inexpensive compared to court costs and fast in contrast to the procedural time limits for a civil claim. Of course, the mediation procedure is carried out with the participation of the parties to the dispute and the participation of a mediator, that is, a third disinterested person.

Judicial mediation is the resolution of a conflict or dispute by concluding a mediation agreement. This agreement is also approved by the court and the judge himself acts as a mediator. The parties have the right to choose a judge-mediator. It can be either the judge considering the case or another judge working in this court. In civil proceedings, mediation can be started both at the pre-trial stages and during the proceedings, that is, before the court retires to the deliberation room, the parties have the right to file a petition to resolve the dispute or conflict) in the mediation procedure.

When a petition is filed for mediation by a mediator and an agreement concluded by the parties with the mediator is submitted to the courts, the proceedings on the case are suspended for a period of not more than one month. When a judge files a petition for mediation, the court has the right to suspend the proceedings for a period not exceeding ten working days.

The Code of Civil Procedure provides for such an important point as the procedure for the return of the paid state fee. And this is in the case of settlement of the dispute through mediation. In all cases, reconciliation is possible both in the courts of the first and appeal, cassation instances, as well as in the execution of a judicial act.

The introduction and promotion of conciliatory methods of resolving disputes, in other words, alternative ones, involves a significant reduction in the number of litigations and an increase in citizens' confidence in the courts.

The parties have the right to submit a petition for the settlement of the dispute in the manner of a participatory procedure before the court retires to the deliberation room.

In general, the participatory procedure consists of three stages or main levels:

The first stage is the presentation of proposals by the parties on the claim (dispute, problem). Proposals can be put forward both individually by each party, and in a group joint discussion.

The second stage is the development of alternatives by the parties as a way out of the current situation. This is a discussion of the details of the case at hand, including pros and cons for each side.

The third stage is the choice of an alternative by the parties or conciliatory methods, from all the options offered. In case of successful negotiations and achievement of the intended goals, a written agreement is concluded, which indicates the option chosen by the parties.

It should be noted that electronic dispute resolution has become important, especially during the pandemic. This is a set of methods for resolving disputes (conflicts) using Internet technologies and special programs. The high popularity of this type of alternative methods of resolving civil disputes in civil proceedings is due to the following factors:

- the possibility of entry of any persons (residents, non-residents) into legal relations on the Internet, but within the framework of the current legislation;
- openness of e-commerce;
- accessibility and simplicity of procedures;
- speed of resolution of disputes (the maximum period for resolution of disputes is 12 days).

The special role of the Council of Europe, as an international organization, in the introduction of alternative methods of resolving civil disputes in civil proceedings. The Committee of Ministers of the Council of Europe at the 399th meeting of the Deputy Ministers on September 16, 1986 adopted Recommendation No. R (86) on 12 on measures to prevent and reduce excessive workload in the courts. Thus, the governments of the Member States were invited to explore the feasibility of including in their judicial policy such tasks as:

- promote reconciliation of the parties both outside the judicial system and before or during court proceedings;
- with the necessary means and in appropriate cases, take measures to facilitate access to alternative methods of dispute resolution and increase their effectiveness as procedures that can replace judicial proceedings [5].

The beginning of the widespread introduction of alternative procedures in the US judicial system was the adoption in 1990 of the Civil Justice Reform Act. This document provided for the creation in each federal judicial district of special advisory committees - Advisory Committees to develop activities related to informal justice [6].

In the European Union, the issue of alternative dispute resolution is given special attention. Although each state, being a member of the EU, may have different legislation in the field of alternative dispute resolution, but it will be based on uniform principles.

In foreign legislation, a settlement agreement is considered as a deal, an agreement, an agreement. For example, under French law, a settlement agreement is defined as a substantive contract.

In general, the purpose of the application of conciliation procedures was:

- a unique opportunity to achieve a dispute resolution (settlement) option that suits both parties, as well as prompt resolution of the dispute;
- reduction of material costs of the parties;
- settlement of the level of conflict between the parties;

- maintaining stable relations between the parties due to the elimination of controversial issues;
- formation of a legal culture among the population, contributing to the strengthening of business reputation;
- a significant reduction in the burden on the judiciary.

Conclusion

Alternative methods of resolving civil disputes in civil proceedings are a wide system of ways in which the parties can resolve a legal dispute without going to court or other state authorities and local governments. Conciliatory methods of resolving disputes have a long history and in the modern conditions of the development of our society it is becoming relevant and is considered as an effective alternative to the judicial and administrative procedures for resolving legal disputes. In many countries, the practice of alternative legal dispute resolution is quite developed. This makes it possible to reduce the burden on the judiciary, reduce the costs of the parties, simplify the procedure and reduce the time for consideration of cases.

The introduction in the Republic of Kazakhstan of a system of conciliatory methods for resolving civil disputes in civil proceedings, which is widely used in the developed countries of the world, can become a new effective tool for overcoming the crisis in the field of human rights protection, especially during a pandemic.

References:

1. Zhety Zhargy. 03.26.2021. [Elektron.resurs]. – 2021. – URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Zhety_Zhargy (in Russ.)
2. Zabih Sh.A. (2020) ZHahansha Dosmuhamedov jurist, politolog, civilist [Zhakhansha Dosmuhamedov is a jurist, politician, civilist] – Almaty: "Kazakh University", 399. (in Russ.)
3. Grazhdanskiy processual'nyy kodeks. Respubliki Kazahstan (s izmeneniyami i dopolneniyami po sostoyaniyu na 01.10.2022) [Civil Procedure Code of the Republic of Kazakhstan (as amended and supplemented as of 01/10/2022)], 2022. (in Russ.)
4. Zakon Respubliki Kazahstan "O mediacii" (s izmeneniyami i dopolneniyami po sostoyaniyu na 20 dekabrya 2021 goda) [Law of the Republic of Kazakhstan "On Mediation" (as amended and supplemented as of December 20)], 2021. (in Russ.)
5. Otnositel'no mer po predotvrashcheniyu i sokrashcheniyu chrezmernoj nagruzki v sudah: rekomendaciya №R (86)12 03/15/2020 [Concerning measures to prevent and reduce the excessive workload in the courts: recommendation №R (86)12 03/15/2020]. (in Russ.)
6. Kuzbagarov A.N. (2006) Primirenie storon v konfliktah chastnopravovogo haraktera: dis... ..dok. yuridicheskie nauki: 12.00.15. [Reconciliation of the parties in conflicts of a private law nature: dis. ... doc. legal Sciences: 12.00.15.] - St. Petersburg: St. Petersburg University of the Ministry of Internal Affairs of Russia, 359. (in Russ.)

Ш.А. Забих¹, К.Ж. Забих^{2*}

¹Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Almaty, Kazakhstan

²Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті,
Алматы, Қазақстан

Авторлар туралы ақпарат:

Забих Шолпан Арапбайқызы – заң ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Заң факультетінің Азаматтық құқық және азаматтық іс жүргізу, еңбек құқығы кафедрасы, Алматы, Қазақстан

ORCID: 0000-0001-7856-2845, email: zanzaman@mail.ru

Забих Қадыржан Жасұланұлы – заң ғылымдарының кандидаты, Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университетінің аға оқытушысы, Алматы, Қазақстан <https://orcid.org/0000-0003-3381-5217>, email: kzabikh.kz@mail.ru

ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙДА ҚАЗАҚСТАННЫҢ АЗАМАТТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕГІ ТАТУЛАСТЫРУ РӘСІМДЕРІ

Аңдатпа. Бұл мақалада автор дауларды шешудің балама тәсілдерін, яғни азаматтық сот ісін жүргізудегі жанжалды жағдайларды шешу үшін татуластыру рәсімдерін қолдануды қарастырады. Дауларды шешудің дәстүрлі тәсілі көптеген мемлекеттердің заңнамасында бекітілген. Адам мен азаматтың құқықтарын сақтаудың кепілі болып табылатын сот тәртібі болды және солай болып қала береді. Бірақ автор бітімгершілік келісім жасасу арқылы азаматтық процессте дауды шешудің татуластыру рәсімдерін қарастырады. Сондай-ақ дауды медиация арқылы шешуге ерекше көңіл бөлінеді. Дауларды реттеудің баламалы рәсімдерінің бұрын болған түрлері партисипативтік рәсіммен және сот медиациясымен толықтырылды.

Түйін сөздер: балама тәсілдер, дау, жанжал, бітімгершілік келісім, медиация, дауды партисипативтік реттеу, татуластыру рәсімдері, сот, адвокат.

Ш.А.Забих¹, К.Ж. Забих^{2*}

¹Казахский национальный университет имени аль-Фараби, Алматы, Казахстан

²Казахстанский университет инновационных и телекоммуникационных систем,
Алматы, Казахстан

Информация об авторах:

Забих Шолпан Арапбайқызы – доктор юридических наук, кафедра гражданского права и гражданского процесса, трудового права юридического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби, Алматы, Казахстан

ORCID: 0000-0001-7856-2845, email: zanzaman@mail.ru

Забих Қадыржан Жасұланұлы – кандидат юридических наук, старший преподаватель Казахстанского университета инновационных и телекоммуникационных систем, Алматы, Казахстан
<https://orcid.org/0000-0003-3381-5217> email: kzabikh.kz@mail.ru

ПРИМИРИТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕДУРЫ В ГРАЖДАНСКОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. В данной статье автором рассматриваются альтернативные способы урегулирования споров, то есть применение примирительных процедур для решения конфликтных ситуаций в гражданском судопроизводстве. Традиционным способом решения споров был и остается судебный порядок, который закреплен в законодательстве большинства государств и является гарантией соблюдения прав человека и гражданина. Но автор рассматривает примирительные процедуры для урегулирования спора в гражданском процессе путем заключения мирового соглашения. Также особое внимание уделяется разрешению спора путем медиации. Существовавшие ранее виды альтернативных процедур урегулирования споров были дополнены партисипативной процедурой и судебной медиацией.

Ключевые слова: альтернативные способы, спор, конфликт, мировое соглашение, медиация, партисипативное урегулирование спора, примирительные процедуры, суд, адвокат.

«ҚазБСҚА хабаршысы» ғылыми журналына мақалаларды ұсынудың талаптары мен шарттары

- ✚ Журналда жариялау үшін жұмыстың мәтінін ұсына отырып, автор өзі туралы барлық мәліметтердің дұрыстығына, плагиаттың болмауына (түпнұсқалығы кемінде 80% құрауы тиіс) және қолжазбадағы пайдаланған нысандарды (мәтін, кестелер, схемалар, иллюстрациялар және т.б. тиісінше ресімдеуге кепілдік береді.
- ✚ Жариялау үшін ұсынылатын материал түпнұсқа, бұрын басқа баспа басылмдарында жарияланбаған болуы тиіс.
- ✚ Сәулет, дизайн, құрылыс, қоғамдық және гуманитарлық ғылымдар мәселелері бойынша ғылыми-теориялық және эксперименттік жұмыстар қарастырылады.
- ✚ Мақала ғылыми жаңалығы және/немесе практикалық маңыздылығы, ұсынылған ережелердің негіздемесі бар аяқталған ғылыми жұмыс болуы керек.
- ✚ Ғылыми жұмыстың көлемі – шолу мақалаларынан басқа 5-12 бет.
- ✚ Қарауға орыс, қазақ және ағылшын тілдеріндегі мақалалар қабылданады.
- ✚ Журнал нөмірінде бір автордың бір ғана мақаласын және бірлескен авторлықта бір мақала жариялауға рұқсат етіледі.
- ✚ Мақалада (шолуларды қоспағанда) жаңа ғылыми нәтижелер болуы керек. Шолу мақалалары қарастырылып отырған аймақтың негізгі мәселелерін көрсетіп, оларды шешудің мүмкін жолдарын ашуы керек. Басқа мақалалардағы барлық суреттер үшін авторлар суреттерді өз иелерінен пайдалануға рұқсат алуы керек.
- ✚ Мақала журналдың тақырыбы мен ғылыми деңгейіне сәйкес келуі керек.
- ✚ Журналдағы жарияланымдар барлық авторлар үшін «ХБК-да көрсетілетін негізгі және қосымша білім беру және ілеспе қызметтердің тарифтеріне» сәйкес ақылы.
- ✚ Авторларға өздері туралы ақпарат, оның ішінде мынадай мәліметтер - толық тегі, аты, ғылыми дәрежесі, атағы, ұйымның толық атауы, қала, ел – қазақстандық авторлар үшін қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде; ТМД елдерінің авторлары үшін орыс және ағылшын тілдерінде және ағылшын тілді авторлар үшін ағылшын тілінде берілуі қажет; әр автордың e-mail және ORCID ID жазуы қажет(осы код болмаған жағдайда www.orcid.org сайтта тіркелуі қажет).
- ✚ Корреспондент автор өзінің қолжазбасын журналға ұсынылған мақаланың барлық авторлығының өкілі ретінде ұсына отырып, *авторлық формаға* қол қою арқылы осы мақаланың еш жерде жарияланбағанына және басқа журналдардың редакторлары қарамайтындығына кепілдік береді. Корреспондент автор оны толтырып, электронды пошта арқылы жіберуі керек.

Барлық ұсынылған мақалаларға осы ғылыми саланың жетекші сарапшыларының қатарына енетін кем дегенде екі рецензенттен пікір алынады. Рецензенттің аты және ол туралы басқа ақпарат жария етілмейді.

Интернеттегі біздің сайт: <https://www.vestnik.kazgasa.kz>

Требования и условия представления статей в научный журнал «Вестник КазГАСА»

- ✚ Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствии плагиата (оригинальность не менее **80%**) и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.
- ✚ Материал, предлагаемый для публикации, должен являться оригинальным, неопубликованным ранее в других печатных изданиях.
- ✚ К рассмотрению принимаются научно-теоретические и экспериментальные работы по проблемам архитектуры, дизайна, строительства, общественных и гуманитарных наук.
- ✚ Статья должна являться законченной научной работой, содержащей научную новизну и/или практическую значимость, обоснование выдвинутых положений.
- ✚ Объем научной работы – 5-12 страниц, кроме обзорных статей.
- ✚ Принимаются к рассмотрению статьи на русском, казахском и английском языках.
- ✚ Допускается публикация в номере журнала только одной статьи одного автора и одной в соавторстве.
- ✚ Статья (за исключением обзоров) должна содержать новые научные результаты. Обзорные статьи должны показывать основные проблемы рассматриваемой области и раскрывать возможные пути их решения. Для всех рисунков из других статей авторы должны получить разрешение на использование рисунков от их владельцев.
- ✚ Статья должна соответствовать тематике и научному уровню журнала.
- ✚ Публикации в журнале платные для всех авторов, согласно «Тарифов основных и дополнительных образовательных и сопутствующих услуг, оказываемых в МОК»
- ✚ Авторам необходимо дать о себе информацию, включающий в себя следующие данные – полные фамилии, имена, ученые степени, звания, полное наименование организации, город, страна – на казахском, русском и английском языках для казахстанских авторов; на русском и на английском языках для авторов из стран СНГ и на английском языке для англоязычных авторов; написать email и ORCID ID каждого автора (при отсутствии данного кода следует зарегистрироваться на сайте www.orcid.org).
- ✚ Автор-корреспондент, представляя свою рукопись в журнал в качестве представителя всего авторского коллектива присылаемой статьи, гарантирует, что данная статья нигде не была опубликована и не находится на рассмотрении в редакции других журналов, подписывая форму Авторского права. Соответствующий автор должен заполнить и отправить её по электронной почте.

Все присланные статьи получают отзыв не менее двух рецензентов, входящего в число ведущих специалистов по данному научному направлению. Имя рецензента и другие сведения о нем не разглашаются.

Наш сайт в Интернете: www.vestnik.kazgasa.kz.

Requirements and conditions for submission of articles in the scientific journal «Bulletin of architecture and civil engineering»

- ✚ By submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the absence of plagiarism (originality must be at least 80%) and other forms of illegal borrowing in the manuscript, the proper design of all borrowings of the text, tables, diagrams, illustrations.
- ✚ The material offered for publication must be original, unpublished earlier in other printed publications.
- ✚ Scientific-theoretical and experimental works on the problems of architecture, design, construction, social Sciences and Humanities are accepted for consideration.
- ✚ The article should be a complete scientific work containing scientific novelty and / or practical significance, justification of the proposed provisions.
- ✚ The volume of scientific work is 5-12 pages, except for review articles (12-30 pages).
- ✚ Articles in Russian, Kazakh and English are accepted for consideration.
- ✚ Only one article by one author and one co-author is allowed to be published in the issue of the journal.
- ✚ The article (with the exception of reviews) should contain new scientific results. Review articles should show the main problems of the area under consideration and reveal possible ways to solve them. For all drawings from other articles, authors must obtain permission to use the drawings from their owners.
- ✚ The article should correspond to the subject and scientific level of the journal.
- ✚ Publications in the journal are paid for all authors, according to the "Rates of basic and additional educational and related services provided in the IOC".
- ✚ Authors should provide information about themselves, including the following information — full names, academic degrees, title, organization name, city, country, Kazakh, Russian and English languages for Kazakh authors; in Russian and English for authors from CIS countries and in English for English-speaking authors; to write ORCID ID and email of each author (without this code, you must register on the website www.orcid.org).
- ✚ The corresponding author, submitting his manuscript to the journal as a representative of the entire authorship of the submitted article, guarantees that this article has not been published anywhere and is not being reviewed by the editors of other journals, by signing the copyright form. The corresponding author should complete and send it by email.

All submitted articles receive feedback from at least two reviewers who are among the leading experts in this scientific area. The name of the reviewer and other information about him is not disclosed.

Our website on the Internet: www.vestnik.kazgasa.kz

Қолжазбаларды безендіруге арналған нұсқаулық

- ✚ Ғылыми жұмыс келесідей жасалуы керек:
- ✚ ЭОЖ индексі (майлы емес қаріппен). ЭОЖ-мен бір мезгілде FTAMP кодын көрсету қажет (ғылыми-техникалық ақпараттың мемлекетаралық рубрикаторы) <http://grnti.ru/>;
- ✚ тақырып деректерін рәсімдеу (үш тілде):
 - аты-жөні¹;
 - ¹автордың (авторлардың) жұмыс орны, қала, мемлекет (үлгіні қараңыз). Корреспондент-Автор * жұлдызша белгісімен көрсетіледі;
 - авторлар туралы ақпарат: ғылыми дәрежесі, атағы, лауазымы, қаласы, елі, ORCID ID сілтемесі, email.
 - аңдатпа - мақала тілінде. Зерттеудің негізгі нәтижелерінің қысқаша мазмұны болуы тиіс (курсивпен, 7 жолдан артық емес, ені бойынша тегістеу);
 - түйінді сөздер;
- ✚ мақала мәтіні:
 - А4 бет пішімі, кітап бағдары. Өрістер - барлық жағынан 2 см;
 - қаріп - Times New Roman, қаріп түсі - қара, өлшемі – 14 пункт, жоларалық интервал – бір.
- ✚ мәтінді пішімдеу: мәтін бойынша кез-келген әрекетке тыйым салынады ("қызыл жолдар", центрлеу, шегіністер, сөзбен ауыстыру, интервалдарды тығыздау).
- ✚ тек тік кестелер мен сызбаларды қолдануға болады. Боялған аймақтары бар суреттерге тыйым салынады, барлық нысандар қара - ақ, реңктерсіз болуы керек. Суреттер жоғары сапалы болуы қажет. Суреттің форматы барлық бөлшектердің берілуінің анықтығын қамтамасыз етуі тиіс (суреттің минималды мөлшері – 90-120 мм, максимум – 130-200 мм). Кез-келген фотосуреттер үшін PNG, JPEG немесе TIFF форматтарын ұсынамыз. Суреттер мен кестелер, егер олардың саны біреуден көп болса, нөмірленеді. Графиктерді векторлық форматта безендірілуі ұсынылады (PDF, EMF немесе EPS). Векторлық форматта графиктерді дайындау үшін сізде MS Excel немесе Origin-де дайындалған бастапқы нұсқалар болуы керек. Барлық формулалар Microsoft Equation компонентін қолдана отырып немесе айқын суреттер түрінде жасалуы керек.
- ✚ Пайдаланылған әдебиеттер тізімі "Әдебиеттер тізімі" тақырыбының астында мақаланың соңында орналастырылады (кіші әріптермен, қою қаріппен, сол жақ шеті бойынша тегістеу). Әдебиеттер тізімін рәсімдеу кезінде сілтемелерде библиографиялық сипаттаманың барлық элементтерін (автордың аты-жөні, материалдың атауы, дереккөз, қала, жыл, нөмірі және міндетті түрде дереккөздің беттері) көрсету қажет.
- ✚ Интернет көздеріне сілтеме жасау MEMCT талаптарына сәйкес болуы керек.
- ✚ Жарияланбаған жұмыстар, оқулықтар және т.б. әдебиеттер тізіміне енгізілмейді. Автор әдебиеттер тізімінде келтірілген деректердің дұрыстығына жауап береді.
- ✚ Әрбір мақалада 2 (екі) әдебиеттер тізімі болуы тиіс: 1 - MEMCT бойынша ресімделген мақала тілінде; 2 - халықаралық форматта ағылшын тілінде (Reference). Әдебиеттер тізімін ресімдеу ережелерін өрескел бұза отырып ресімделген мақалалар рецензияланбай пысықтауға қайтарылады.
- ✚ Әдебиеттер тізімі мен Reference-тен кейін мақала тілінен басқа екі тілде автордың (авторлардың) аты-жөні, жұмыс орны, қаласы, елі орналастырылады. Бұдан әрі авторлар жайлы ақпарат: ғылыми дәрежесі, атағы, лауазымы, қаласы, елі, ORCID ID сілтемесі, email. Кейін аннотация және түйін сөздер орналасады.

Авторлық құқықты беру шарттары

Авторлар жұмысқа авторлық құқықты сақтайды және журналға бірінші жариялау құқығын жұмыспен бірге береді. Сонымен бірге оны Creative Commons Attribution License (CCBY-NC-ND 4.0) шарттарында лицензиялайды, бұл басқаларға осы жұмыстың авторлығын міндетті түрде көрсете отырып және осы журналдағы түпнұсқалық жарияланымға сілтеме жасай отырып, осы жұмысты таратуға мүмкіндік береді.

Құпиялылық туралы мәлімдеме

Журналдың веб-сайтына енгізілген атаулар мен электрондық пошта мекенжайлары тек осы журнал белгілеген мақсаттар үшін қолданылады және басқа мақсаттар үшін пайдаланылмайды немесе басқа адамдар мен ұйымдарға берілмейді.

Руководство к оформлению рукописей

- ✚ Научная работа должна быть оформлена следующим образом:
 - индекс УДК (нежирным шрифтом). Одновременно с УДК необходимо указывать код МРНТИ (Межгосударственный рубрикатор научно-технической информации) <http://grnti.ru/>;
 - оформление заголовочных данных (на трёх языках):
 - И.О.Фамилия¹;
 - ¹Место работы автора (авторов), город, страна (*см. образцы*). Автор-корреспондент указывается пометкой*.
 - Информация об авторах: ученая степень, звание, должность, город, страна, ссылка на ORCID ID, email.
 - Аннотация на языке статьи. Должна содержать краткое изложение основных результатов исследования (в курсиве, не более 7 строк, выравнивание по ширине).
 - Ключевые слова
- ✚ Текст статьи:
 - формат страницы – А4, книжная ориентация. Поля – 2 см со всех сторон;
 - шрифт – Times New Roman, цвет шрифта – чёрный, размер – 14 пунктов, междустрочный интервал – одинарный.
- ✚ Форматирование текста: запрещены любые действия над текстом («красные строки», центрирование, отступы, переносы в словах, уплотнение интервалов).
- ✚ Возможно использование только вертикальных таблиц и рисунков. Запрещены рисунки, имеющие залитые цветом области, все объекты должны быть черно-белыми, без оттенков. Изображения должны быть высокого качества. Формат рисунка должен обеспечивать ясность передачи всех деталей (минимальный размер рисунка – 90-120 мм, максимальный – 130-200 мм). Для любых фотографий рекомендуем форматы PNG, JPEG или TIFF. Иллюстрации и таблицы нумеруются, если их количество больше одной. Рекомендуется представлять графики в векторном формате (PDF, EMF или EPS). Для подготовки графиков в векторном формате необходимо иметь исходные версии, подготовленные в MS Excel или Origin. Все формулы должны быть созданы с использованием компонента Microsoft Equation или в виде чётких картинок.
- ✚ Список использованной литературы под заголовком «Список литературы» располагается в конце статьи (строчными буквами, нежирным шрифтом, выравнивание по левому краю). При оформлении списка литературы, в ссылках необходимо указывать все элементы библиографического описания (ФИО автора, название материала, источник, город, год, номер и обязательно страницы источника).
- ✚ Оформление ссылок на интернет-источники должны быть в соответствии с требованиями ГОСТа.
- ✚ В список литературы не включаются неопубликованные работы, учебники и т.п. Автор несет ответственность за правильность данных, приведенных в пристатейном списке литературы.
- ✚ Каждая статья должна содержать 2 (два) списка литературы: 1 - на языке статьи, оформленный по ГОСТу; 2 - в международном формате на английском языке (Reference). Статьи, оформленные с грубыми нарушениями правил оформления списка литературы, будут возвращены на доработку без рецензирования.
- ✚ После списка литературы и Reference размещаются на двух других языках, отличных от языка статьи ФИО, место работы автора (авторов), город, страна. Далее информация об авторах: ученая степень, звание, должность, город, страна, ссылка на ORCID ID, email. После размещаются аннотация и ключевые слова.

Условия передачи авторских прав

Авторы сохраняют за собой авторские права на работу и передают журналу право первой публикации вместе с работой, одновременно лицензируя ее на условиях **Creative Commons Attribution License** (CC BY-NC-ND 4.0), которая позволяет другим распространять данную работу с обязательным указанием авторства данной работы и ссылкой на оригинальную публикацию в этом журнале.

Заявление о конфиденциальности

Имена и адреса электронной почты, введенные на сайте журнала, будут использованы исключительно для целей, обозначенных этим журналом, и не будут использованы для каких-либо других целей или предоставлены другим лицам и организациям.

Guide to the design of manuscripts

- ✚ Scientific work should be formatted as follows:
 - UDC index (in bold). At the same time as the UDC, you must specify the MRNTI code (Inter-staterubricator of scientific and technical information) <http://grnti.ru/>;
 - registration of header data (in three languages):
 - Full name¹;
 - ¹ Place of the author's (authors') work, city, country (see sample). The corresponding author is indicated by the mark *.
 - Information about the authors: academic degree, title, position, city, country, link to ORCID ID, email.
 - abstract in the language of the article. It should contain a summary of the main research results (initials, no more than 7 lines, width alignment).
 - Keyword
- ✚ The text of the article:
 - page format-A4, portrait orientation. Margins – 2 cm on all sides;
 - font-Times New Roman, font color-black, size-14 points, line spacing – single.
- Text formatting: any actions on the text ("red lines", centering, indentation, hyphenation in words, compaction of intervals) are prohibited.
- ✚ It is possible to use only vertical tables and figures. Forbidden drawings that are filled in with colors, all objects should be in black and white, with no shades. Images must be of high quality. The format of the drawing should ensure clarity of transmission of all details (the minimum size of the drawing is 90-120 mm, the maximum is 130-200 mm). We recommend PNG, JPEG, or TIFF formats for any photos. Illustrations and tables are numbered if their number is more than one. We recommend that you submit your graphics in vector format (PDF, EMF, or EPS). To prepare graphs in vector format, you must have the original versions prepared in MS Excel or Origin. All formulas must be created using the Microsoft Equation component or as clear images.
- ✚ The list of references under the heading "list of references" is located at the end of the article (in lowercase letters, lowercase font, left alignment). When making a list of references, all elements of the bibliographic description must be specified in the links (full name of the author, title of the material, source, city, year, number, and necessarily the source page).
- ✚ The design of links to Internet sources must be in accordance with the requirements of State standard.
- ✚ The list of references does not include unpublished works, textbooks, etc. The Author is responsible for the correctness of the data provided in the list of references.
- ✚ Each article should contain 2 (two) references: 1 - in the language of the article, issued in accordance with State standard; 2 - in international format in English (Reference). Articles designed with gross violations of the rules of registration of the list of references will be returned for revision without review.
- ✚ After the list of references and Reference, the full name, place of work of the author (s), city, country are placed. Further information about the authors: academic degree, title, position, city, country, link to ORCID ID, email. Russian Russian, Kazakh and English, Russian and English, the abstract and keywords are then placed in two other languages other than the language of the article (Kazakh and Russian; Kazakh and English; Russian and English).

The conditions for the transfer of copyright

The authors retain the copyright in the work and pass the journal right of first publication with the work simultaneously licensing it under the **Creative Commons Attribution License** (CC BY- NC-ND 4.0), which permits others to distribute the work with the obligatory indication of authorship of the work and a link to the original publication in this journal.

Privacy statement

The names and email addresses entered on the journal's website will be used exclusively for the purposes indicated by this journal and will not be used for any other purposes or provided to other persons and organizations.

ҚазБСҚА ХАБАРШЫСЫ 2(84) 2022

Ғылыми журнал
2001 жылдан шыға бастады.
Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық
келісім министрлігінде тіркеліп,
2000 жылдың 14 тамызында №1438-Ж куәлігі берілген.
2021 жылдан бастап ашық қол жетімді электронды интернет-басылым ретінде
шығарылады (<https://vestnik.kazgasa.kz>)

ВЕСТНИК КазГАСА 2(84) 2022

Научный журнал
Издается с 2001 г.
Зарегистрирован Министерством информации и общественного согласия
Республики Казахстан. Свидетельство №1438-Ж от 14 августа 2000 г.
С 2021 года журнал выходит как электронное онлайн-издание с открытым
доступом (<https://vestnik.kazgasa.kz>).

Материалды компьютерде беттеген/
верстка оригинал-макета – *Ибрашева М.А.*
Редактор – *Есимханова А.Е.*

Басуға 15.06.2022 ж. қол қойылды.
Форматы 70x100/16. Офсет қағазы.
Есептік баспа табағы 50,5. Шартты баспа табағы 50,8
Таралымы 250 дана.
Бағасы келісім бойынша.

Подписано 15.06.2022 г. в печать.
Формат 70x100/16. Бумага офсетная.
Уч.-изд. л. 50,5. Усл. печ. л. 50,8.
Тираж 250 экз.
Цена договорная.

Халықаралық білім беру корпорациясы, 2022
050043, Алматы қ-сы, Қ. Рысқұлбеков к-сі, 28
«Құрылыс және сәулет» баспасында басылып шықты
050043, Алматы қ-сы, Қ. Рысқұлбеков к-сі, 28

Международная образовательная корпорация, 2022
050043, г. Алматы, ул. К. Рысқұлбекова, 28
Отпечатано в Издательстве «Строительство и архитектура»
050043, г. Алматы, ул. К. Рысқұлбекова, 28
Тел. 8 (727) 220 81 03
kazgasa@mail.ru, nauka_kazgasa@mail.ru